

Definició de la tasca. Processos i projectes de traducció

Antoni Oliver

P08/C0240/00293

Índex

Introducció.....	5
Objectius.....	6
1. Definició de la tasca de traducció.....	7
2. Traducció, localització i internacionalització.....	8
3. Relació entre text original i traducció.....	11
3.1. Traducció com a procés independent de la producció de l'original	11
3.2. Traducció integrada en el procés de producció de l'original	11
4. Aspectes rellevants d'un treball de traducció.....	13
5. Processos de traducció.....	15
5.1. Procés bàsic	15
5.2. Procés bàsic + eines TAO	16
5.3. Procés bàsic + eines TAO + divisió del treball + gestió econòmica	18
6. Concepte de projecte de traducció i de gestió de projectes. Fases d'un projecte de traducció.....	21
6.1. El projecte de traducció	21
6.2. Fases d'un projecte de traducció	22
6.3. La gestió de projectes	23
7. Conclusions.....	25
8. Per ampliar coneixements.....	26

Introducció

En aquest tema es presenta una definició de la tasca de traducció i localització, així com la seva divisió en processos. També es defineix el concepte de traducció i les seves principals fases. Per últim es presenta el concepte de projecte de traducció i la importància que té una bona gestió dels projectes de traducció.

Objectius

- 1.** Definir la tasca de traducció-localització
- 2.** Definir el concepte de projecte de traducció i les seves principals fases
- 3.** Presentar els aspectes més rellevants d'un treball de traducció
- 4.** Valorar la necessitat d'una gestió acurada dels projectes de traducció

1. Definició de la tasca de traducció

Partint d'una definició molt simplista de la traducció, veurem algunes de les seves implicacions. La traducció consisteix a:

Convertir un "text" en una llengua original a una o diverses llengües destí.

Aquesta definició té una sèrie d'implicacions importants:

- Concepte de "text": no ens referim a un text escrit, sinó a un text com a missatge que pot estar en diverses formes: escrit, àudio, imatges, etc. A la vegada, aquests poden estar en una gran quantitat de formats.
- Una llengua original. En la majoria de projectes intervé una única llengua original, en alguns casos podria intervenir més d'una. Llavors és freqüent dividir el projecte en subprojectes, un per a cada llengua original.
- Una o diverses llengües destí. És freqüent haver de traduir algun projecte a més d'una llengua destí. En aquests casos no és tan freqüent dividir el projecte en subprojectes, sinó que normalment es creen projectes multilingües.
- Evidentment la tasca de la traducció va molt més enllà de la pura traducció lingüística d'un missatge. Hi ha un important component cultural que s'haurà de tenir en compte a l'hora de fer localitzacions.

2. Traducció, localització i internacionalització

Un cop definit, encara que d'una manera molt simplista, el procés de traducció, cal presentar també dos conceptes molt relacionats: la localització i la internacionalització.

La *localització*¹ segons la LISA (*Localisation Industry Standards Association*) "és el procés d'adaptació d'un producte – sovint, tot i que no sempre, una aplicació o programa informàtic – per satisfer els requisits lingüístics, idiomàtics, culturals i d'altra mena aplicables a un entorn, país, zona geogràfica o mercat específic (el que en anglès s'anomena *locale*).

⁽¹⁾El terme "localització" sovint s'abreua *L10n*. Aquesta abreviatura ve de la seva denominació en anglès (*localization*). La *L* és la primera lletra, la *n* la darrera i el 10 simbolitza el nombre de lletres entre la primera lletra i la darrera.

Els conceptes de traducció i localització sovint es confonen, perquè molts aspectes de la traducció són comuns amb els de la localització. De fet, la localització comporta una sèrie de processos, entre els quals s'inclou la traducció.

Un altre concepte important és el d'*internacionalització*²: és el procés de dissenyar i implantar un producte que sigui tan neutre com sigui possible des del punt de vista cultural i tècnic, i que per tant sigui fàcilment traslladable a una o diverses cultures específiques; és a dir, que sigui fàcilment localitzable.

⁽²⁾El terme "internacionalització" sovint s'abreua *I18n*. Aquesta abreviatura ve de la seva denominació en anglès (*internationalization*). La *I* és la primera lletra, la *n* la darrera i el 18 simbolitza el nombre de lletres entre la primera lletra i la darrera.

Per entendre aquest concepte posarem un exemple molt senzill. Hem de localitzar el següent codi informàtic (En negreta maquem el text traduïble. En el fitxer real de codi no existirien aquestes marques en negreta.):

```
our $main=MainWindow->new;
$main->title("Stem TMX Translator");
$main->Button(-text => 'Input file',
    -width => 22,
    -command => sub{seleccionar_origen()}-> grid (-row => 0, -column => 0, -sticky => 'w');
$main->Entry (-textvariable => \$entrada,
    -width => 40) ->grid (-row => 0, -column => 1, -sticky => 'w');
$main->Button(-text => 'Output file',
    -width => 22,
    -command => sub{seleccionar_desti()}-> grid (-row => 1, -column => 0, -sticky => 'w');
$main->Entry (-textvariable => \$sortida,
    -width => 40) ->grid (-row => 1, -column => 1, -sticky => 'w');

$main->Label(-text => 'Language pair:')->grid(-row=>2,-column=>0,, -sticky => 'w');
my $languagepairsentry=$main->BrowseEntry(-variable=>\$languagepairs)->grid (-row => 2, -column => 1, -sticky
```



```

    map {$languagepairsentry->insert('end',$_)} 'Catalan to Spanish', 'Spanish to Catalan', 'Spanish to English'
    $main->Label(-text => 'SL TMX code:')->grid(-row=>3,-column=>0,, -sticky => 'w');
    $main->Entry (-textvariable => \s$sltmxcode,
        -width => 40) ->grid (-row => 3, -column => 1, -sticky => 'w');
    $main->Label(-text => 'TL TMX code:')->grid(-row=>4,-column=>0,, -sticky => 'w');
    $main->Entry (-textvariable => \t$tltmxcode,
        -width => 40) ->grid (-row => 4, -column => 1, -sticky => 'w');
    $main->Button(-text => 'Translate',
        -width => 22,
        -command => sub{translate()})-> grid (-row => 5, -column => 0, -sticky => 'w');
    MainLoop();

```

Si un traductor s'enfronta amb aquest fragment de codi pot tenir problemes per saber quin text s'ha de traduir. Es facilitarà molt la traducció si el text que cal traduir està separat del codi:

```

our $main=MainWindow->new;
$main->title($m1);
$main->Button(-text =>$m2,
    -width => 22,
    -command => sub{seleccionar_origen()})-> grid (-row => 0, -column => 0, -sticky => 'w');
$main->Entry (-textvariable => \s$entrada,
    -width => 40) ->grid (-row => 0, -column => 1, -sticky => 'w');
$main->Button(-text =>$m3,
    -width => 22,
    -command => sub{seleccionar_desti()})-> grid (-row => 1, -column => 0, -sticky => 'w');
$main->Entry (-textvariable => \s$sortida,
    -width => 40) ->grid (-row => 1, -column => 1, -sticky => 'w');

$main->Label(-text =>$m4)->grid(-row=>2,-column=>0,, -sticky => 'w');
my $languagepairsentry=$main->BrowseEntry(-variable=>\$languagepairs)->grid (-row => 2, -column => 1, -sticky
    map {$languagepairsentry->insert('end',$_)} $m5, $m6, $m7, $m8, $m9, $m10;
$main->Label(-text =>$m11)->grid(-row=>3,-column=>0,, -sticky => 'w');
$main->Entry (-textvariable => \s$sltmxcode,
    -width => 40) ->grid (-row => 3, -column => 1, -sticky => 'w');
$main->Label(-text =>$m12)->grid(-row=>4,-column=>0,, -sticky => 'w');
$main->Entry (-textvariable => \t$tltmxcode,
    -width => 40) ->grid (-row => 4, -column => 1, -sticky => 'w');
$main->Button(-text =>$m13,
    -width => 22,
    -command => sub{translate()})-> grid (-row => 5, -column => 0, -sticky => 'w');
MainLoop();

```

Fitxer de missatges:

```
$m1="Stem TMX Translator";  
$m2="Input file";  
$m3="Output file";  
$m4="Language pair:";  
$m5="Catalan to Spanish";  
$m6="Spanish to Catalan";  
$m7="Spanish to English";  
$m8="English to Spanish";  
$m9="Catalan to English";  
$m10="English to Catalan";  
$m11="SL TMX code:";  
$m12="TL TMX code:";  
$m13="Translate";
```

D'aquesta manera es facilita enormement la tasca del traductor i es minimitzen els possibles errors i omissions.

3. Relació entre text original i traducció

Parlem de "text" en un sentit ampli, no únicament en el sentit de text escrit. El text al que ens referim pot ser tant un document, com una aplicació informàtica o multimèdia. Hi ha dues possibles relacions entre el text original i la traducció: traducció com a procés independent i traducció integrada en el procés de creació de l'original. Aquestes dues possibles relacions marcaran d'una manera important diversos aspectes del projecte de traducció. Veiem les principals característiques d'aquestes dues possibilitats.

3.1. Traducció com a procés independent de la producció de l'original

El procés de generació de la traducció és independent del procés de generació de l'original. Això té dues implicacions principals:

- En un moment determinat, normalment un cop produït l'original, s'inicia el procés de traducció
- El procés de traducció no interacciona amb el procés de generació del text original i no el pot fer variar. Els equips de treball de generació de l'original i de producció normalment són independents

Exemple: és el cas de traducció més freqüent, es rep un text original ja acabat i es tradueix

Avantatge: Normalment s'inicia el procés de traducció quan l'original ja està acabat i aquest no podrà variar

Inconvenient: No es pot controlar l'original i normalment no hi ha prou contacte entre l'equip productor i el traductor

3.2. Traducció integrada en el procés de producció de l'original

Es tracta en aquest cas d'un procés de producció multilingüe tot i que sovint hi ha una producció en un únic idioma i traducció a un o diversos idiomes finals. Tot i que és menys freqüent, la producció de l'original pot ser també multilingüe, és a dir, l'original pot estar en una o més llengües.

Les implicacions principals són:

- Hi ha interacció entre l'equip encarregat de produir l'original i l'equip encarregat de la traducció.

- Es pot actuar sobre l'original i fins i tot es pot arribar a modificar-lo si convé.

Un cas especial el constitueix els **llenguatges controlats** (el lèxic, terminologia i sintaxis estan restringits). D'aquesta manera es pot aprofitar molt més les eines de traducció assistida i de traducció automàtica.

Si la publicació del producte ha de ser simultània o gairebé simultània en les diverses versions s'haurà de tenir un control molt acurat dels terminis de producció i traducció. En aquests casos sovint la traducció es comença abans que acabi la generació de l'original. I sovint l'original es modifica quan ja ha començat el procés de traducció. Per aquest motiu és del tot imprescindible l'ús de sistemes traducció assistida i una molt bona gestió de les memòries de traducció.

Exemple: Generació multilingüe de documentació i manuals de productes

Avantatge: Més contacte i possibilitat de coordinació entre l'equip productor i traductor

Inconvenient: Normalment s'ha de començar el procés de traducció abans que el producte original sigui definitiu, per la qual cosa l'original pot anar variant. S'ha de portar a terme un bon control de versions i és del tot imprescindible l'ús de memòries de traducció.

4. Aspectes rellevants d'un treball de traducció

Sovint es parla de tres variables fonamentals en un projecte de traducció:

- Terminis
- Costos
- Qualitat

Aquestes tres variables estan molt lligades. Si es calculen uns certs terminis de lliurament per un projecte de traducció, fixant uns costos i una qualitat final i el client vol reduir els terminis, la variable costos o la variable qualitat es veuran afectades. Per exemple, per fer el mateix projecte en menys temps s'haurà de comptar amb més traductors i la tasca de gestió del projecte i la de les revisions i controls de qualitat augmentarà, això si volem mantenir el mateix índex de qualitat. Si no volem augmentar els costos i fem treballar als traductors sota més pressió o bé no fem les tasques de revisió i control de la qualitat de manera adequada, la qualitat final serà forçosament inferior. Cal tenir molt present, doncs, aquestes variables i també fer-les entendre als nostres clients.

Per una altra banda, es poden distingir algunes característiques d'un projecte de traducció. Aquestes característiques es poden dividir en tres grups, les relacionades amb el text original, les relacionades amb el propi procés de traducció i les relacionades amb el text final traduït:

1) Text original:

- Aspectes tècnics:
 - format
- Aspectes lingüístics
 - llengua de partida
 - tipus de text
 - nivell del llenguatge
 - especialitat
 - terminologia

2) Procés de traducció

- Eines emprades (TAO, TA, ...)
 - Existeix terminologia del tema/client?
 - Existeixen memòries de traducció del tema/client?

- Disposem de sistemes de traducció automàtica per al parell de llengües?
- El client ens ha proporcionat alguna pauta o guia de traducció³?

⁽³⁾Les guies de traducció o pautes de traducció marcaran com fer el tractament de certes característiques com és: tractaments personals (tractament de cortesia); referència al subjecte; referències temporals; referències espacials; i d'altres que puguin ser rellevants.

3) Text final traduït

- Aspectes tècnics:
- format⁴ (format final = format original ?)

⁽⁴⁾No sempre el format original és el mateix que el format final. Un cas clar és quan es tradueix un text en paper, normalment demanen resultat en processador de textos. Un altre cas freqüent és la traducció de documents en PDF. Sovint en aquests casos es podria parlar de remaquetació.

- Aspectes lingüístics:
- llengua d'arribada⁵ (dialectes, variants, alfabet...)

⁽⁵⁾És molt important que el client tingui clar en quina variant d'una determinada llengua vol la seva traducció. Fins i tot, per a llengües que es poden escriure en més d'un alfabet, quin alfabet cal emprar. Moltes vegades el client no té clar aquests aspectes i el gestor del projecte haurà de fer la tasca d'assessorament.

- tipus de text⁶

⁽⁶⁾En general el tipus de text és el mateix. Hi ha tasques relacionades amb la traducció que suposa diferent tipus de text final: per exemple la redacció de resums o abstracts en una llengua diferent de la del original.

5. Processos de traducció

En aquest apartat analitzarem diversos processos de traducció, començant per un de bàsic, que anirem completant. Per cada un d'aquests processos analitzarem també quins són els perfils professionals associats.

De manera general, dividirem un procés de traducció en tres tasques bàsiques:

- preparació
- traducció
- revisió

5.1. Procés bàsic

Suposem una situació bàsica:

- 1 text d'entrada sense problemàtica de format
- 1 únic traductor, no hi ha divisió del treball
- No es fa servir cap tipus de sistema de traducció assistida ni de traducció automàtica

Com ja hem comentat, el procés de traducció es pot dividir en tres grans fases: preparació, traducció i revisió. A continuació presentem quins aspectes cal tenir en compte cada una de les fases i quins processos s'hi han de portar a terme.

- Preparació
 - Hi ha especificacions del client?
 - Caracterització del text original (idioma original, tipus de text, nivell del llenguatge, especialitat)
 - Terminologia: disposem de diccionaris terminològics que puguin ser d'utilitat? Disposem d'alguna altra font d'informació terminològica que pugui ser interessant?
- Traducció
 - A mesura que es va traduint es van resolent els diferents dubtes lingüístics i terminològics
- Revisió
 - s'acompleixen les especificacions del client?
 - revisió ortogràfica, gramatical i d'estil

En la fase de preparació estem treballant bàsicament sobre la llengua de partida i en la fase de revisió sobre la llengua d'arribada.

Aquest és un model de traducció freqüent per a treballs de mida reduïda realitzats per un únic traductor

No hem considerat problemes amb els formats d'entrada.

No contempla divisió del treball ni en tasques (diferents persones realitzen diferents tasques) ni en quantitat (divisió del treball en diversos traductors degut al volum o terminis).

En aquest tipus de procés hi ha un únic perfil implicat: TRADUCTOR.

5.2. Procés bàsic + eines TAO

En aquest procés suposem l'ús d'eines de traducció assistida, amb la possibilitat d'afegir traducció automàtica, extracció de terminologia, etc. L'ús d'eines de traducció assistida implica el tractament de format. Considerem un únic traductor i per tant no hi ha divisió del treball.

El procés de traducció el dividim igualment en tres grans fases: preparació, traducció i revisió. A continuació presentem quins aspectes cal tenir en compte en cadascuna de les fases i quins processos s'hi han de portar a terme.

- Preparació
 - hi ha especificacions del client?
 - caracterització del text original (llengua de partida, tipus de text, nivell del llenguatge, especialitat)
 - creació del projecte de traducció (importació dels originals)
 - selecció d'una o varies memòries de traducció (o creació d'una nova)
 - alineació (creació de memòries de traducció a partir de material anterior?)
 - pretraducció?
 - selecció d'una o varies bases de dades terminològiques
 - creació del lexicó del projecte
 - revisió del lexicó del projecte

- extracció de terminologia: detecció de les unitats terminològiques rellevants i cerca d'equivalents
- ampliació del lexicó del projecte
- traducció automàtica

El resultat de la fase de preparació és un projecte de traducció (text original, text pretraduït, traducció automàtica, lexicó)

- Traducció
 - a mesura que es va traduint es van resolent els diferents dubtes lingüístics i terminològics i es va completant el lexicó del projecte
 - a mesura que es va traduint es va ampliant la memòria de traducció
- Revisió
 - s'acompleixen les especificacions del client?
 - revisió ortogràfica, gramatical i d'estil
 - revisió de la consistència terminològica
 - revisió del format

Un tema relacionat amb la revisió quan es fan servir sistemes de traducció assistida és en quin moment és millor fer la revisió lingüística. Existeixen dues possibilitats:

- Fer la revisió en el sistema de TAO, abans d'exportar el projecte al seu format original. Aquesta opció presenta el gran avantatge que al fer les correccions també les fem la correcció de les memòries de traducció. Com a inconvenient és que no estem corregint possibles problemes de format final
- Fer la revisió un cop exportat el projecte al seu format original. L'avantatge és que a la vegada podrem corregir possibles problemes de format però els errors quedaran a les memòries de traducció.

De fet existeix una tercera possibilitat, que consisteix a fer les dues revisions. Una revisió lingüística a fons dins del sistema TAO, aprofitant les utilitats que pugui tenir l'eina. D'aquesta manera assegurarem que les memòries de traducció resultants del projecte siguin de bona qualitat. Un cop exportat el projecte al seu format original es pot fer una revisió de format, parant més atenció a les qüestions de maquetació que a les pròpiament lingüístiques.

Una fase addicional és la realimentació de les memòries de traducció i de les bases de dades terminològiques. És a dir, passar els segments de traducció i la terminologia recopilada a memòries de traducció i bases de dades terminològiques més generals.

En aquest tipus de procés encara només hi ha associat un perfil: TRADUCTOR. S'han introduït les eines de traducció assistida i traducció automàtica, però no la divisió del treball, hi ha encara un únic perfil, el traductor, que fa també de revisor, terminòleg i que domina el format d'entrada, i que coneix en detall les eines de traducció assistida.

5.3. Procés bàsic + eines TAO + divisió del treball + gestió econòmica

Al procés bàsic li afegim dues fases més, la de pressupost i la de gestió econòmica. Així les fases resultants són:

- pressupost
- preparació
- traducció
- gestió econòmica

Analitzarem en més detall cada una d'aquestes fases, indicant en cada una d'elles els perfils professionals implicats.

- Pressupost

En molts casos els treballs i projectes de traducció exigeixen un pressupost previ. Un tret bàsic a tenir en compte en el moment de fer el pressupost és que ha de ser ràpid de fer i acurat. Ràpid de fer, perquè no sempre ens accepten els pressupostos i normalment la feina de fer el pressupost no és remunerada. Ha de ser acurat perquè un error a la baixa pot implicar pèrdues econòmiques importants, i un error a l'alça farà que no siguem competitius i perdrem possibilitats que ens acceptin el pressupost.

En el moment de fer el pressupost ens hem de plantejar la pregunta: Som capaços de fer el treball? Tenim l'equip humà adequat? Podem buscar traductors *freelance* per a aquelles tasques que no podem fer amb el nostre propi equip?

Sovint la tasca de fer el pressupost recau sobre el GESTOR DE PROJECTES, encara que pot haver equips especialitzats en fer aquesta tasca.

1) Preparació

- Creació del projecte de traducció, consideracions sobre els formats:
 - general (perfil GESTOR DE PROJECTES)

- formats web (perfil TÈCNIC)
- localització de software (perfil TÈCNIC)
- imatges (perfil: GRAFISTES)
- àudio-video (perfil TÈCNIC)

- Selecció d'una o diverses memòries de traducció i pretraducció (perfil: GESTOR DE PROJECTES / TERMINÒLEG)

- Selecció d'una o diverses bases de dades terminològiques i creació del lèxic del projecte (perfil GESTOR DE PROJECTES / TERMINÒLEG)

- extracció de terminologia i ampliació del lèxic (perfil: TERMINÒLEG)

- Contacte amb el client i obtenció de les especificacions (perfil: GESTOR DE PROJECTES)

- Programació del procés de traducció i divisió del treball (perfil: GESTOR DE PROJECTES)

- Cal decidir per on es comença a traduir

- Cal decidir com es divideixen les tasques de traducció

- Selecció dels traductors

- Creació d'una guia, pautes de traducció

2) Traducció

- Control d'enviament i recepció de treballs de traducció (perfil: GESTOR DE PROJECTES)

- És molt important tenir en compte que a mesura que es va traduint es va ampliant la memòria de traducció, i que aquestes s'hauran d'anar realimentant. Però abans s'hauran de fer les revisions pertinents. (perfil: REVISORS – GESTOR DE PROJECTES)

- Noves propostes de terminologia fetes pels traductors. S'hauran de revisar i afegir al lèxic del projecte per distribuir-les entre els traductors (perfil: TERMINÒLEG – GESTOR DE PROJECTES)

3) Revisió

- Cal plantejar-se si cal fer revisions parcials? cal una revisió final? (perfil: GESTOR DE PROJECTES –REVISOR)

- Revisió de la consistència terminològica (perfil: TERMINÒLEG)
- Revisió de format: segons el format caldrà que la faci un perfil o un altre
 - general (perfil: GESTOR DE PROJECTES)
 - formats web (perfil: TÈCNIC)
 - localització de software (perfil: TÈCNIC)
 - imatges (perfil: GRAFISTES)
 - àudio-video (perfil: TÈCNIC)
- Realimentació de les memòries de traducció (perfil: GESTOR DE PROJECTES – TERMINÒLEG)
- Realimentació de les bases de dades terminològiques (perfil: TERMINÒLEG)

4) Gestió econòmica

- Gestionar els cobraments del client
- Gestionar els pagaments als professionals freelance
- Tot i que pot haver un departament de l'empresa dedicat a la gestió econòmica, normalment serà el GESTOR DE PROJECTES qui donarà l'ordre de pagament, per tant serà ell qui gestioni la correcta recepció de tots els treballs de traducció.

En aquest model apareixen diversos perfils:

- GESTOR DE PROJECTES
- TRADUCTOR
- TERMINÒLEG
- TÈCNIC
- GRAFISTA
- REVISOR

Al tema 3. *L'equip humà necessari* veurem amb més detall les tasques normalment associades a cada un d'aquests perfils.

6. Concepte de projecte de traducció i de gestió de projectes. Fases d'un projecte de traducció

6.1. El projecte de traducció

En aquest apartat intentarem definir què és un projecte de traducció i en quines fases es pot dividir. També veurem per què es fa necessari un projecte per abordar certes tasques de traducció o localització. Analitzarem també quins avantatges aporta una bona gestió dels projectes de traducció.

Un projecte, de manera general, es pot definir com el conjunt d'activitats afins o relacionades i planificades que un cop completades produeixen uns resultats predefinitos. Les activitats que formen part d'un projecte estan interrelacionades de manera que normalment la finalització d'una de les activitats implica el començament d'una altra.

L'èxit d'un projecte dependrà de tres variables fonamentals: terminis, pressupost i qualitat. És a dir un projecte tindrà èxit si es compleixen els terminis dins del pressupost i es lliura un producte que tingui la qualitat exigida. Una bona gestió del projecte serà de vital importància per assolir l'objectiu principal: aconseguir la plena satisfacció del client i assegurar d'aquesta manera la seva continuïtat.

Juan José Arevalillo⁷ assenyala una sèrie de factors que fan que siguin necessaris els projectes de traducció:

⁽⁷⁾Llicenciat en Filologia Anglesa per la Universitat Complutense de Madrid i Traductor Superior Especialitzat per l'Institut Universitari de Llengües Modernes i Traductors (IULMyT) de la mateixa institució. Té una experiència de més de 25 anys en el camp de la traducció i actualment és gerent de Hermes Traducciones y Servicios Lingüísticos. Al seu coneixement del sector cal afegir la seva participació activa en nombrosos seminaris universitaris i la seva activitat docent i orientadora a la Universidad Alfonso X el Sabio. Actualment és el president de l'Agrupació Espanyola de Centres Especialitzats en Traducció (ACT) i membre de diverses associacions internacionals relacionades amb la traducció i la localització. També és el responsable del Comitè Tècnic Espanyol per a l'elaboració de la norma europea de qualitat EN-15038 per a serveis de traducció.

- Per la creixent complexitat tècnica d'algunes traduccions
- Per l'elevat nombre de paraules que comporten alguns treballs de traducció o localització
- Per la presència de diversos parells de llengües
- Per la intervenció d'un gran ventall de perfils: traductors, revisors, maquetadors, informàtics, gestors, etc.
- Perquè és necessària una referència comuna: normalització

6.2. Fases d'un projecte de traducció

Per analitzar les fases d'un projecte de traducció, primer presentarem les fases generals d'un projecte. Tots els projectes tenen un cicle vital i cal establir una sèrie de fases. L'establiment d'aquestes fases permetrà coordinar les diferents activitats. De manera general es poden distingir les següents fases d'un projecte en general:

- **Concepte:** La tasca fonamental d'aquesta fase és analitzar la viabilitat del projecte, tant des d'un punt de vista tècnic com de costos. També s'estudien les possibles solucions.
- **Anàlisi:** En aquesta fase es fa una anàlisi dels requisits i dels riscos del projecte. En aquesta fase també es fan les estimacions de temps i costos
- **Disseny:** En aquesta fase es defineix i es dissenya la solució òptima.
- **Desenvolupament:** Construcció i posada en marxa de la solució seleccionada.
- **Revisió/instal·lació:** Lliurament i instal·lació del sistema i acceptació per part del client.
- **Operació:** És el període de garantia i manteniment del sistema.

Un cop presentat les fases d'un projecte general veurem com s'adapten als projectes de traducció i quines tasques es porten a terme a cada una de les fases.

- **Concepte:** La viabilitat en un projecte de traducció tindrà a veure amb tres paràmetres fonamentals:
 - Nombre de paraules
 - Aspectes lingüístics: tipus de text, llengües implicades
 - Aspectes tècnics: formats

Aquests paràmetres caldrà relacionar-los amb els terminis de lliurament i amb el pressupost, tot i que la definició concreta de terminis i costos es farà a la següent fase. De totes aquestes variables se'n deduirà la viabilitat del projecte.

- **Anàlisi:** s'analitzarà el tipus de traducció i quins riscos pot implicar. Es definiran els terminis i els costos.
- **Disseny:** es definiran els programes i les eines necessàries per portar a terme el projecte amb èxit. Es definirà l'equip de treball: selecció de traductors i d'altres perfils. També, en els casos que sigui possible, es donaran les recomanacions al client per evitar els problemes potencials.

- Desenvolupament: és la fase de traducció.
- Revisió: en aquesta fase es fan les revisions lingüístiques i de format. En cas de localització es fan les verificacions funcionals pertinents. Criteris de control i assegurament de la qualitat
- Operació: s'arxiven les còpies de les traduccions i dels projectes de traducció. Es fa el manteniment de les memòries de traducció i de les bases de dades terminològiques. Es manté un contacte amb el client per verificar la seva plena satisfacció i les possibles millores que es poden introduir en treballs futurs.

6.3. La gestió de projectes

Un cop definit el concepte de projecte cal presentar la gestió de projectes (en general i de traducció en particular) com l'activitat que assegurarà l'èxit del projecte. La gestió de projectes dóna lloc a un perfil fonamental en la tasca de traducció-localització: el gestor de projectes.

La gestió de projectes no és una tasca prou unificada i cada empresa de traducció pot abordar de manera diferent aquesta tasca. El gestor de projectes serà el responsable de la correcta execució de cada una de les fases del projecte presentades a l'apartat anterior. També serà l'encarregat de la comunicació amb el client i els proveïdors (traductors, revisors i altres perfils, tant de plantilla com *freelance*). A continuació presentem algunes de les tasques associades amb la gestió de projectes de traducció:

- Recepció de la comanda i redacció d'especificacions
- Comptatge de paraules i anàlisi del projecte. Establiment de costos i terminis. Establiment de la viabilitat del projecte. Càlcul del pressupost.
- Definició de les eines informàtiques necessàries.
- Definició de l'equip humà necessari i cerca i selecció de l'equip
- Selecció o creació dels recursos lingüístics necessaris: bases de dades terminològiques i memòries de traducció
- Establiment del flux de treball
- Establiment de criteris de revisió i de control i assegurament de la qualitat
- Lliurament del treball al client

- Control de cobraments i pagaments
- Contacte amb el client un cop finalitzat el projecte per verificar la seva satisfacció i definició de punts de millora

7. Conclusions

En aquest tema hem definit els aspectes generals sobre la tasca de traducció i sobre els projectes de traducció i la gestió de projectes. La tasca de gestió de projectes i el perfil professional del gestor de projectes són del tot imprescindibles per afrontar amb èxit els projectes de traducció i assolir resultats de qualitat. En els propers temes d'aquest mòdul aprofundirem en molts dels aspectes tractats.

8. Per ampliar coneixements

Us proposem en primer lloc la lectura d'un interessant article sobre els problemes de traduir productes informàtics mal internacionalitzats:

Itziar Bernaola, Ana Isabel Morales e Irune Payros. *"Con mala escoba mal se barre": los problemas de la localización de productos informáticos no internacionalizados*. Translation Journal. Volume 10, No. 3. July 2006

(es pot consultar a: <http://www accurapid.com/journal/37localizacion.htm>)

També aconsellem que doneu una ullada als articles que ofereix el número 1 de la revista Tradumàtica, número dedicat íntegrament a la localització.

(<http://www.fti.uab.es/tradumatica/revista/sumari/sumari.htm>)